

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

**Київського національного університету
імені Тараса Шевченка**



Ганна ТОЛСТАНОВА

2022 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДО АСПРАНТУРИ (АД'ЮНКТУРИ)
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 052 ПОЛІТОЛОГІЯ
на здобуття ступеня доктора філософії
(третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти)**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА «ПОЛІТОЛОГІЯ»

КИЇВ – 2022

Розробники програми:

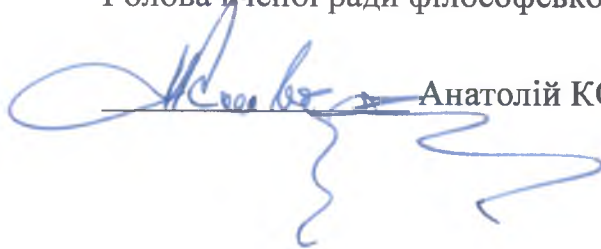
1. Постригань Г.Ф., доцент кафедри політичних наук, кандидат філософських наук, доцент
2. Шляхтун П.П., завідувач кафедри політичних наук, доктор філософських наук, професор

УХВАЛЕНО

Вченою радою філософського факультету

«27» 04 2022 р., протокол № 11

Голова вченої ради філософського факультету


Анатолій КОНВЕРСЬКИЙ

Гарант освітньо-наукової програми  Петро ШЛЯХТУН

Вступники на програму підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації для здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності «Політологія» складають усний іспит (з листком усної відповіді) зі спеціальності та готують письмово дослідницьку пропозицію.

Програма до вступного іспиту з спеціальності складається в обсязі стандарту вищої освіти магістра з спеціальності «Політологія».

Білету розроблені на основі програми для вступників до аспірантури відповідно до правил прийому Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Білету для складання усного іспиту (з листком усної відповіді) мають три питання. Метою програми вступного іспиту є оцінювання рівня знань вступників, а саме: оцінювання теоретико-методологічної підготовки вступника; оцінювання вмінь вступника використовувати теоретичні знання для вирішення актуальних завдань у галузі політології; оцінювання вміння встановлювати взаємозв'язки між теорією і практикою у професійній діяльності.

Критерії оцінювання усної відповіді (з листком усної відповіді) вступника за питаннями білету здійснюються сумарно з дослідною пропозицією за 100-бальною шкалою за такою пропорцією: усна відповідь іспиту – максимально 60 балів (20 балів за кожне з трьох питань білету); дослідницька пропозиція – максимально 40 балів. Національній шкалі сума отриманих балів відповідає так: 90–100 балів – «відмінно»; 75–89 балів – «добре»; 60–74 балів – «задовільно»; 1–59 балів – «незадовільно».

Критерії оцінювання письмової відповіді вступника на питання білету:

18-20 балів відповідає таким вимогам:

продемонстровано повний, розгорнутий, вичерпний виклад змісту питання білету; творчі здібності розуміння, викладу проблеми; наведено повний перелік необхідних для розкриття змісту питання категорій; показано вміння користуватися методами наукового аналізу суспільних явищ, процесів; характеризувати їхні риси, форми виявлення, особливості; наявне висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання; знання теоретичних питань відповідно до основної та додаткової літератури.

14-18 балів відповідає таким вимогам:

не виконано хоча б одна з вимог для отримання найвищого балу (18-20); чи допущені помилки під час наведення аргументації, посилання на літературу, статистичні дані, теоретичні концепції, що впливає на логіку висновків під час відповіді на питання.

10–14 балів відповідає таким вимогам:

не виконано три вимоги для отримання найвищого балу (18-20); зміст відповіді, аргументи, висновки відповіді не є правильними чи загально визнаними за відсутності у відповіді доказів і раціональних аргументів на їх користь.

0-10 балів відповідає таким вимогам:

не виконано три чи більше вимог для отримання найвищого балу (18-20) та допущені дві чи більше значних помилок, зроблені під час відповіді висновки не є правильними чи загально визнаними, а у відповіді студента доказів і раціональних аргументів на їх користь немає, зміст відповіді дає підстави стверджувати, що особа, яка складає іспит, неправильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді або давши відповідь не на поставлене в білеті питання.

Дослідницька пропозиція – це науковий текст, підготовлений вступником, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці; можливі шляхи розв’язання поставлених задач тощо. Дослідницька пропозиція має містити назву дослідження, анотацію дослідження (до 500 слів викладу проблеми та запропонованих шляхів її розв’язання з ключовими словами) загальний опис дослідження (актуальність обраної теми, обґрунтування наукової новизни, теоретична значущість, мета, завдання, предмет та об’єкт дослідження, очікувані результати, аналітичний огляд наукових праць за темою дослідження, методологія та методи дослідження, план реалізації дослідження за роками, список літератури (від 20 позицій).

Дослідницька пропозиція – це не реферативний виклад наукової проблеми, а підтвердження розуміння вступником перспективності обраної ним ідеї, ступеню обґрунтованості, обізнаності з предметом власного наукового вибору та ступенем його дослідження.

Дослідницька пропозиція вступника в обов’язковому порядку візується передбачуваним науковим керівником та завідувачем кафедри.

Дослідницька пропозиція оцінюється фаховою комісією філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка на вступному іспиті зі спеціальності як його складова за таким критеріями (максимальна оцінка – 40 балів).

Критерії оцінювання дослідницької пропозиції:

30-40 балів відповідає таким вимогам:

заявлена вступником наукова проблема та її аспекти, що їх пропонується дослідити, є новими та актуальними, представлено ґрунтовний огляд досліджень, системний аналіз ідей, пов’язаних із заявленою проблемою;

автор демонструє спроможність формулювати власні аргументовані гіпотези, визначати перспективність теми, а також робити на підставі цього аналізу власні висновки. Текст дослідницької пропозиції містить усі необхідні компоненти, змістові частини представлені в логічній послідовності, положення не повторюються і не суперечать одне одному. Висловлювання автора підкріплені фактичним матеріалом.

10-30 балів відповідає таким вимогам:

пропонована у дослідженні проблема не є новою, але вступник представив нові її аспекти або запропонував нові методи дослідження, які раніше для її вивчення не використовувалися, показав особливості свого дослідження. Аргументування сформульованої проблеми та огляд літератури з її дослідження є послідовним переліком праць із заявленої проблеми з поодинокими коментарями автора. Структура тексту дослідницької пропозиції логічна, або може не вистачати 1-2 компонентів структури дослідницької пропозиції, також наявні 1-2 випадки логічної незв'язності викладу чи необґрунтованої повторюваності окремих тез. Є фактологічні помилки.

0–10 балів відповідає таким вимогам:

заявлена проблема, її аспекти, що пропонується дослідити, методи, за допомогою яких заплановано її вирішувати, не є новими. Аргументування вибору не наведено. Огляд літератури є механічним переліком імен та праць дослідників, які стосуються заявленої проблеми. Зміст тексту викладено безсистемно, не всі необхідні компоненти структури дослідницької пропозиції представлено, окремі змістові частини тексту повторюються або ж суперечать одна одній.

Тема 1. Методологічні аспекти науки про політику

Політологія як складова сучасної науки. Структура політології як науки. Історія політичної науки як предмет вивчення. Проблема періодизації історії політичних учень. Сучасна політологія як наука і навчальна дисципліна. Формування та інституціоналізація політичної науки. Системність політичної науки. Поняття політичного: зміст і сутність. Політика як наука і мистецтво. Об'єкт і проблеми предмета політології. Основні категорії політології та проблеми їх систематизації. Основні методи політологічних досліджень. Сутність біхевіоралістської методології дослідження політичних явищ. Природа політологічного знання і функції політології. Теоретичне й емпіричне у вивченні політики. Філософсько-методологічні основи сучасної політології. Місце політології в системі наук про суспільство. Актуальні проблеми розвитку політології в Україні.

Тема 2. Історія зарубіжних політичних вчень

Зародження політичної думки та її розвиток у країнах Стародавнього Сходу. Політичні вчення у Стародавній Греції. Політична етика Сократа. Вчення Платона про "ідеальну державу". Вчення Аристотеля про політику та державу. Політико-правова думка Стародавнього Риму. Політичне вчення Цицерона. Особливості політичної думки епохи Середньовіччя. Політичні ідеї та політичний зміст вчення Фоми Аквінського. Політико-правові доктрини Марсилія Падуанського та В.Оккама. Політико-правова думка Візантійської імперії. Кодекс Юстиніана. Особливості політичної думки Нового часу. Н.Макіавеллі як основоположник науки про політику. Політичні ідеї Г.Гроція. Т.Гоббс про виникнення і сутність держави. Дж.Локк як основоположник теоретичної системи класичного лібералізму. Дж.Монтеск'є про форми держави і поділ влади. Класичний лібералізм (Б.Констан, І.Бентам, А.Токвіль). Ліберально-демократичні концепції у Північній Америці (Т.Джефферсон, Д.Медісон). Вчення про державу і владу у філософії І.Канта. Органічна теорія держави Г.Спенсера. Політичні погляди Л.Гумпловича. Вчення про громадянське суспільство, державу та право у філософії Г.В.Ф.Гегеля. Політична філософія Ф.Ніцше. Марксистське вчення про політику, державу і владу. Особливості російської політичної думки. Сучасна американська політологічна школа. Французька політологічна школа. Розвиток політичної науки у Великій Британії та Німеччині в ХХ-ХХІ ст. Політична думка країн Центральної Європи ХХ-ХХІ ст.

Тема 3. Історія вітчизняної політичної думки.

Особливості розвитку української політичної думки. Політико-правові погляди в Київській Русі. Політичні вчення вітчизняних мислителів доби Відродження. Політична концепція Ст. Оріховського-Роксолана. Полемічна література та її політичний зміст. Розвиток української політичної думки у козацько-гетьманську добу. Вітчизняна політична думка доби Просвітництва. Політичні ідеї учасників Кирило - Мефодіївського братства (М.Костомаров, Т.Шевченко, П.Куліш). «Громадівський соціалізм» (М.Драгоманов, С.Подолінський, О.Терлецький). Політичні ідеї українського руху в Галичині другої половини ХІХ ст. Політико-економічне обґрунтування незалежності України Ю.Бачинським. Політичні погляди І.Франка. Політичні погляди М.Грушевського. Політичні погляди В.Винниченка. В.Липинський як ідеолог українського монархізму. Концепція націоналізму М.Міхновського. Концепція інтегрального націоналізму Д.Донцова. Націонал-комунізм як течія української політичної думки. Дослідження теорії політики та політичної практики в УРСР. Становлення політології в сучасній Україні.

Тема 4. Теоретичні засади політології

Поняття та структура політики. Основні концепції політики. Місце і роль політики в життєдіяльності суспільства. Зміст і форми політичної діяльності. Сутність та особливості політичної влади. Форми і методи здійснення політичної влади. Поняття суб'єкта політики. Класифікація суб'єктів політики. Соціальна зумовленість політики. Соціальна стратифікація і політика. Сутність і основні напрями соціальної політики. Соціальна справедливість як основна проблема соціальної політики. Етнонаціональні спільноти як суб'єкти і об'єкти політики. Етнонаціональні відносини в умовах незалежної України.

Тема 5. Політична системи суспільства

Політична система суспільства як одна з основних категорій сучасної політології. Функції політичної системи суспільства. Типологія політичних систем. Структура політичної системи суспільства. Політична система як сукупність взаємодіючих підсистем: інституціональної, комунікативної, функціональної, нормативної, політико-культурної. Держава як основний інститут політичної системи. Політика і держава. Основні форми державного правління. Основні форми державного устрою. Політичний режим як одне з базових понять політології. Типи політичних режимів. Сучасне розуміння проблеми демократії. Політичні принципи демократії. Основні політологічні концепції демократії.

Громадянське суспільство та його роль у функціонуванні сучасних демократичних країн. Сутність та основні ознаки правової держави. Взаємозв'язок правової держави і громадянського суспільства. Тенденції розвитку політичних систем. Порівняльна характеристика політичних систем країн світу. Політична система сучасної України.

Тема 6. Держава як головний політичний інститут

Виникнення та сутність держави. Теорії походження держави. Держава як головне знаряддя політичної влади у суспільстві. Ознаки і функції держави. Типологія держав. Концепція правової держави. Поділ влади як один з основних принципів правової держави. Соціальна держава. Механізми здійснення державної влади. Бюрократія в структурі державної влади. Форми державного правління і державного устрою. Тенденції розвитку сучасної держави. Конституція України про будову і механізми здійснення державної влади. Парламентаризм як характеристика взаємодії держави і суспільства. Становлення та розвиток парламентаризму. Основні функції парламентаризму. Проблеми побудови правової, соціальної держави в Україні.

Тема 7. Політичні інститути громадянського суспільства

Сутність громадянського суспільства. Громадянське суспільство як джерело політичних інтересів. Взаємозв'язок держави і громадянського суспільства. Політичні інститути громадянського суспільства. Партія як політичний інститут. Групи інтересів і політика. Групи тиску, лобізм. Громадські організації і рухи в політичному житті суспільства. Місцеве самоврядування як політичний інститут громадянського суспільства. Політична роль засобів масової комунікації. Вплив Інтернету на політику.

Тема 8. Політичні режими

Сутність та основні складові політичного режиму. Типологія політичних режимів. Політичні й державні режими. Основні типи політичних режимів сучасності: тоталітарні, авторитарні, демократичні. Демократія як суспільне явище і наукове поняття. Політичні принципи демократії. Демократія як механізм політичної взаємодії. Динаміка політичних режимів.

Тема 9. Політичні партії та партійні системи

Політичні партії як суб'єкти політики. Основні ознаки і функції політичних партій. Типологія політичних партій і партійних систем. Сучасні партійні системи. Становлення багатопартійності в Україні. Громадсько-політичні об'єднання та суспільно-політичні рухи в політичному житті суспільства. Теорія груп інтересів та груп тиску.

Тема 10. Особа і політика

Роль особи в політиці, основні форми політичної участі. Політична соціалізація особи. Політична культура як елемент політичної системи. Історичні типи політичної культури. Політична свідомість: сутність, структура, функції. Політична ідеологія, її роль у політиці. Основні сучасні ідеологічні доктрини. Мораль і політика. Моральні засади сучасної політики.

Тема 11. Політична соціалізація та політична поведінка

Участь громадян у визначенні та здійсненні політики. Політична соціалізація як процес становлення громадсько-політичних якостей людини, її політичних інтересів та політичної культури. Основні напрями та умови політичної соціалізації. Проблеми політичної соціалізації в сучасному українському суспільстві. Особа як учасник політичного процесу. Особливості та структура політичної поведінки особи, групи, мас. Типологія політичної поведінки. Специфіка масової поведінки в політиці. Характерні риси поведінки маси: публіка і натовп. Регуляція політичної поведінки. Особливості політичної поведінки в умовах трансформації політичного режиму.

Тема 12. Еліти та лідерство в політичному житті суспільства

Поняття політичної еліти. Класичні та сучасні демократичні концепції еліт. Структурно-функціональний і ціннісний підходи до визначення політичних еліт. Політичні еліти як суб'єкти політичного процесу. Типи та функції політичних еліт у сучасному суспільстві. Роль мас та еліт у демократичних транзитах. Особливості політичної еліти незалежної України. Лідерство як закономірність політичного життя суспільства. Сутність та витоки політичного лідерства. Типологія і функції політичного лідерства. Особливості політичного лідерства в сучасних умовах. Характерні риси політичного лідера та основні вимоги до нього. Проблеми формування політичного лідерства і політичних еліт в сучасній Україні.

Тема 13. Політичний процес

Поняття політичного процесу. Розвиток, зміна станів політичних взаємодій – основний зміст політичного процесу. Багатовимірність та суперечливість політичних процесів. Структура політичного процесу. Основні типи політичних процесів. Глобальні та регіональні процеси. Революційні та еволюційні, закриті та відкриті, стабільні та нестабільні політичні процеси. Форми здійснення політичного процесу. Суб'єкти політичного процесу. Специфіка політичних процесів демократичного суспільства. Трансформація й модернізація як політичні процеси сучасності. Особливості трансформації тоталітарних та авторитарних режимів у сучасні демократії. Сутність демократизації як політичного процесу. Демократичний транзит як процес переходу до демократії. Особливості демократичного транзиту в Україні. Модернізаційний підхід до аналізу політичних процесів. Революція, реформи і політична модернізація. Основні моделі політичної модернізації. Суперечливо-кризовий характер модернізаційних процесів у сучасному світі.

Тема 14. Конфлікти як складові політичних процесів

Поняття політичного конфлікту. Конфлікт і злагода у політичному процесі. Сутність, типологія та функції соціально-політичних конфліктів. Суб'єкти та об'єкти політичного конфлікту. Стадії визрівання та розвитку політичних конфліктів. Політична криза і способи виходу з неї. Особливості компромісно-консенсусного подолання конфліктів. Конфліктність українського суспільства та шляхи досягнення суспільної злагоди.

Тема 15. Системний вимір політики

Сутність системного аналізу, його основні принципи та категорії. Поняття суспільної системи. Політика як система. Основні характеристики політичних систем під кутом зору системного аналізу. Теоретичне моделювання політичних систем. Класичні моделі політичних систем. Розвиток системних досліджень політики в сучасній політології. Теоретичне і практичне значення системного аналізу політики.

Тема 16. Політичний аналіз та прогнозування

Політичний аналіз і прогнозування як необхідні умови ефективності політичного процесу. Основні підходи до визначення політичного аналізу.

Теоретичний та прикладний політичний аналіз. Політична ситуація як основний предмет прикладного політичного аналізу. Структура та методи політичного аналізу. Прогнозування – важливий етап у процесі підготовки та прийняття політичного рішення. Сутність та теоретичне обґрунтування політичного прогнозування. Основні стадії та методи політичного прогнозування. Надійність політичного прогнозу. Особливості аналізу й прогнозування перебігу політичних процесів. Прогнозування та моделювання в політології.

Тема 17. Організаційні чинники політичної діяльності

Об'єктивна зумовленість політики. Політична ситуація. Специфічні риси політичної діяльності. Владний характер політичної діяльності. Структура та форми політичної діяльності. Політичне функціонування та політична участь. Основні форми консенсусного та радикального стилів політичної діяльності. Політичний екстремізм. Насильство як елемент політичного життя. Шляхи обмеження насильства в політиці. Політична пасивність та активність. Політична діяльність як наука та мистецтво. Раціональне та ірраціональне в політичній діяльності.

Тема 18. Політичне рішення

Політичне рішення як складова політичної діяльності. Значення політичних рішень для функціонування політичних інститутів та перебігу політичних процесів. Теорія прийняття політичних рішень як галузь науки про політику. Структура політичного рішення. Основні різновиди політичних рішень. Етапи розробки і прийняття політичних рішень. Методи та моделі розробки і прийняття політичних рішень. Планування реалізації політичних рішень. Проблема забезпечення оптимальності та ефективності політичних рішень.

Тема 19. Політичний маркетинг та менеджмент

Маркетинг та менеджмент як засоби досягнення бажаних результатів у конкурентних політичних процесах. Політичний ринок, політичний товар, політичний прибуток. Структура та різновиди політичного маркетингу. Основні методи маркетингових досліджень у політиці. Політична реклама, паблік рілейшнз та іміджмейкерство в структурі політичного маркетингу. Політичний менеджмент як система управління політичними процесами. Складові політичного менеджменту. Планування, організація, мотивація і контроль як основні принципи менеджменту. Аналітичний аспект політичного менеджменту. Класифікація та особливості діяльності політичних менеджерів. Зв'язок політичного маркетингу і політичного менеджменту.

Тема 20. Політичні технології

Технологічний аспект сучасної політики. Політична кампанія як сукупність технологій, спрямованих на досягнення визначеної мети. Планування та проведення політичної кампанії. Різновиди політичних кампаній і технології їх здійснення. Вибори та виборчі кампанії. Складові виборчих кампаній.

Виборчі системи. Основні типи виборчих систем. Способи підрахунку голосів за різних виборчих систем. Законодавче регулювання виборів і політичні технології їх проведення. Виборча кампанія: етапи, особливості проведення. Еволюція виборчої системи України. Взаємозв'язок виборчої та партійної систем.

Маніпулятивна складова політики. Міфотворчість як знаряддя політичного маніпулювання. Сутність та механізми політичної пропаганди та агітації. Психологічна та інформаційна війна в політиці. Технології лобіювання та тиску на політичну владу. Методи та ресурси тиску груп інтересів на структури влади. Політико-правове забезпечення лобістської діяльності. Популізм як політичне явище. Технології політичного популізму. Популізм в Україні.

Розділ 21. Світовий політичний процес.

Поняття світового політичного процесу. Міжнародні відносини як складова світового політичного процесу. Сутність та основні функції зовнішньої політики. Основні цілі й засоби зовнішньої політики держави. Основні напрями зовнішньої політики української держави. Основні тенденції розвитку сучасного політичного процесу: глобалізація, регіоналізація, глокалізація. Політика української держави в умовах глобалізації сучасного суспільно-політичного життя.

Література

Алексеев І. Г. Форма державного правління як парадигмальна основа розвитку інституційної структури політики: монографія. - Д.: Пороги, 2011.

Альтюссер Л. За Маркса. – М.: Праксис, Серія: Новая наука политики, 2006.

Антология мировой политической мысли: В 5 т.: учебное пособие. – М.: Мысль, 1997.

Арістотель. Політика / пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. – К.: Основи, 2003.

Арон Р. Демократія и тоталітаризм. - М., 1993.

Батрименко О.В. Бюрократія в сучасному суспільстві: сутність, роль та тенденції розвитку : монографія / О.В. Батрименко. – К., 2012.

Білошицький С. В. Ліберальна демократія в ХХІ столітті: ресурси, виклики, перспективи. – Хмельницький, 2012.

Брайсон В. Гендер и политика времени. Феминистская теория и современные дискуссии / В. Брайсон. – К., 2011.

Вебер М. Политика как призвание и профессия / М.Вебер // Избр. произв. – М., 1990.

Великий українець. Збірник праць Михайла Грушевського / передм. Л.Кравчука. - К., 1992.

Галаганов С.Г. Современная западная политическая теория (на примере англо-американской и французской политических школ) / С.Г. Галаганов, М.А. Фролова. – М., 1993.

Гегель Г.-Ф. Основи філософії права, або природне право і державознавство. – Київ, 2000.

Гоббс Т. Левіафан, або суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної / Т. Польська (наук.ред.), Р. Димирець (пер. з англ.). – К.: Дух і Літера, 2000.

Горбатенко В.П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика / В.П. Горбатенко. – К., 2006.

Гране М. Китайская мысль от Конфуция и Лаоцзы / М.Гране. – М., 2008.

Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть / М.Грушевський. - К., 1991.

Джилас М. Лицо тоталитаризма / М.Джилас. - М, 1992.

Гелей С. Консервативна течія в суспільно-політичній думці України ХІХ ст. / С. Гелів. – Львів, 1996.

Гунчак Тарас. Україна: перша половина ХХ століття: Нариси політичної історії / Тарас Гунчак. — К. : Либідь, 1993.

Даль Р. Поліархія. Участь у політичному житті та опозиція / Р. Даль. – Х., 2002.

Демократизация: учебн.пособие / сост. и науч. ред. К.В. Харпфер, П.Бернхаген, Р.Ф.Инглхарт, К.Вельцель – М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2015.

Держава і громадянське суспільство в Україні: пошук концепції співпраці: аналітична доповідь / за ред. О.М.Майбороди. - К.: ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2013.

Донцов Д. Історія розвитку української державної ідеї / Д. Донцов – К., 1993.

Дорошенко Д.І. Нарис історії України / Д.І. Дорошенко - К., 1991.

Дюверже М. Политические партии / М. Дюверже. – М., 2000.

Енциклопедія політичної думки / за ред. Д. Міллера, Д. Коулмена, В. Конналі, А. Райана. – К., 2000.

Історія Русів / пер. І. Драча. - К.: Веселка 2003.

Історія вчень про державу і право: навчальний посібник. / К.: Алеута, 2012.

История политических и правовых учений: учебник / под ред. О.Э.Лейста - М.: Зерцало, 2006.

Замалеєв А.Ф., Зоц В.А. Мыслители Киевской Руси / А.Ф. Замалеєв, В.А. Зоц. – Киев, 1981.

Кара-Мурза С. Манипуляция сознанием / С. Кара-Мурза. – М., 2000.

Кочубей Л.О. PR у політичній сфері: підручник. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2013.

Кирилюк Ф.М. Історія зарубіжних політичних вчень.: навч.-метод. посібник / Ф.М. Кирилюк, О.В. Батрименко. – К.: ТОВ “XXI століття: Діалог культур”, 2005.

Кирилюк Ф.М. Історія зарубіжних політичних вчень Нової доби / Ф.М. Кирилюк. – К.: Центр учбової літератури, 2009.

Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера / Євгеній Причепій (ред.). – К.: ВК ТОВ “Тандем”, 2002.

Консерватизм: антологія / О.Проценко (упоряд.), В.Лісовий (упоряд.) – К., 1998.

Конфуций. Суждения и беседы / пер. с кит. П.С. Попова. – СПб.: Азбука-классик, 2008.

Кухта Б.П. Політичні еліти та лідерство / Б.П. Кухта, Н.Г. Теплоухова. – Л., 2000.

Лікарчук Н.В. Політичний маркетинг: теорія і практика: монографія / Н.В. Лікарчук. – К., 2012.

Левенець Ю. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина XIX – початок XX століття) / Ю.Левенець. – К., 2001.

Липинський В. Листи до братів-хліборобів / В.Липинський. - Київ–Філадельфія, 1995.

Локк Дж. Два трактата о государственном правлении / Дж. Локк. - Соч. - М., 1988. - Т. 3.

Малкін Є. Основи виборчих технологій і партійного будівництва / Є. Малкін, Є. Сучков. – К., 2005.

- Малкіна Г.М. Політична відповідальність у демократичному суспільстві (інституціональний аспект) / Г.М. Малкіна. – К., 2010.
- Мак'явеллі Н. Флорентійські записки. Державець. – К.: Основи, 1998.
- Мироненко П.В. Форма правління: політичні трансформації на зламі століть: монографія / П.В. Мироненко. – К.: ВЦ „Академія”, 2014.
- Монтескьє Ш. О духе законів / Ш.Монтескьє. – М.: Мысль, 1999.
- Най Дж. Будущее власти. Как стратегия умной силы меняет XXI век / Дж. Най – М.: АСТ, 2014.
- Неліпа Д.В. Системний аналіз в політології; теорія, методологія, практика: монографія. – К.: Центр учбової літератури, 2011.
- Обушний М.І. Партологія / М.І. Обушний, М.В. Примуш, Ю.Р. Шведа. – К., 2006.
- Охрімівич Ю. Розвиток української національно-політичної думки / Ю.Охрімівич. – Нью-Йорк, 1965
- Платон. Держава. – К.: Основи, 2005.
- Політична енциклопедія / ред. кол.: Ю. Левенець, Ю. Шаповал та ін. – К., 2012.
- Політологічний енциклопедичний словник / за ред. М.П.Требіна. – К.: Вид-во «Право», 2015.
- Політичні проблеми сучасної України: аналітичні доповіді Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2012.
- Політологія: підручник / В.Ф.Цвих, О.В.Батрименко, В.П.Горбатенко та ін.; за заг. ред. В.Ф.Цвиха, О.В.Батрименка. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010.
- Політологічний енциклопедичний словник / В.Б. Авер'янов, І.В. Алексеєнко, С.С. Андрєєв та ін.; В.П. Горбатенко (упоряд.), Ю.С. Шемшученко та ін. – К., 2004.

- Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги / К. Попер. - К., 1994. - Т. 1-2.
- Рябов С. Політологічна теорія держави / С.Рябов. - К., 1996.
- Салтовський О. І. Концепції української державності в історії вітчизняної політичної думки (від витоків до початку ХХ сторіччя) / О.Салтовський. – К., 2002.
- Себайн Дж.Г., Торсон Т.Л. Історія політичної думки / Дж.Г. Себайн, Т.Л. Торсон., пер. з англ. – К.: Основи, 1997.
- Семенченко Ф.Г. Політична діяльність: аксіологічний вимір / Ф.Г. Семенченко – К., 2011.
- Токвіль А. Про демократію в Америці / А. Токвіль – К., 1999.
- Українська ідея. Історичний нарис / В.Ф. Солдатенко, В.П. Крижанівський, Ю.А. Левенець та ін. – К., 1995
- Хабермас Ю. Демократія. Разум. Нравственность / Ю. Хабермас. - М., 1995.
- Хелд Д. Модели демократии / Д. Хелд – М.: Дело, 2014.
- Шаповал В.М. Зарубіжний парламентаризм / В.М. Шаповал - К., 1993.
- Шумпетер Й. Капіталізм, соціалізм і демократія / Й. Шумпетер. - К., 1995.
- Шляхтун П.П. Політологія: історія та теорія: підручник / П.П. Шляхтун. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
- Цицерон Марк Тулій. Про державу. Про закони. Про природу богів. – К., 1998.
- Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні ХУІ-ХУІІ ст. / Н. Яковенко. – Київ: Критика, 2002.